

THIÊN CHÚA GIÁO

VỚI HỌC THUYẾT THIÊN ĐỊA VẠN VẬT NHẤT THỂ

Nhân Tử Nguyễn Văn Thọ

Muốn nhận định về vấn đề này cho chính xác, chúng ta cần phân biệt hai thành phần:

- A. Thành phần quần chúng và giáo lý công truyền.
- B. Thành phần thiểu số hiền thánh (huyền học mystique)

A. Nếu đứng về phía quần chúng và giáo lý công truyền của Thiên Chúa giáo mà nói, thì phải nhìn nhận rằng Thiên Chúa giáo không hề chấp nhận thuyết «Thiên Địa Vạn Vật Nhất Thể». Theo Thiên Chúa giáo thì Thượng Đế toàn năng sinh ra vạn hữu bởi không. Tạo vật và Thượng Đế hết sức là xa cách nhau.

Bản thể Thượng Đế khác biệt hoàn toàn với bản thể vạn hữu. Ở nơi quần sinh, có thể nói được là mỗi vật đều có một bản thể khác nhau.

Ngoài ra, Thiên Chúa giáo còn chủ trương: chỉ có ba ngôi Thiên Chúa là đồng nhất thể. Chỉ có Chúa Jésus giáng trần là có «tính» Trời và «tính» người. Còn nhân loại, bất kỳ ai, cũng chỉ có «tính người» mà thôi, vì thế mà ai ai cũng bất toàn, ngoại trừ Chúa Jésus.

Chính vì vậy mà khi nói con người có thể kết hợp được với Thượng Đế, thì chỉ có ý nói kết hợp bằng tình yêu, bằng ơn thánh sủng, chứ không phải là trở nên cùng một bản thể với Thượng Đế.

Công giáo rất tránh chữ déification hay divinisation (thần thánh hóa con người – người biến thành, trở thành Trời – «làm Trời»), cho đó là một sự phạm thượng, phạm thánh, và chủ trương lúc chung cuộc, tất

cả những linh hồn thánh thiện chỉ được chiêm ngưỡng thiên nhan trên nước trời mà thôi (vision béatifique).

B. Nhưng nếu ta khảo cứu thư tịch do các thánh hiền công giáo, do các nhà huyền học công giáo để lại, thì ta lại thấy các ngài chủ trương:

1- Thượng Đế là bản thể muôn loài (đó chính là thuyết Thiên Địa vạn vật nhất thể).

2- Thượng Đế hay bản thể bất khả tư nghị ấy đã phóng phát ra muôn loài. Đó chính là thuyết phóng phát (Théorie de l'émanation).

3- Thượng Đế là cốt lõi, là tâm điểm muôn loài. Đó là thuyết Thượng Đế nội tại (Théorie de l'immanence).

4- Muốn tìm Thượng Đế, phải tìm nơi đáy lòng, phải hư tâm v.v...

5- Cuối cùng là con người có thể kết hợp nhất với Thượng Đế.

Ta sẽ dùng thư tịch thánh hiền công giáo để chứng minh những điều đó:

1. Thượng Đế là bản thể muôn loài:

Sách Thần học Đức (Théologie germanique), một tập sách huyền học viết vào khoảng thế kỷ 13,14 rất nổi tiếng nhưng lại không biết ai là tác giả, đã viết: «Thánh Paul nói: «Khi cái hoàn toàn đến, thì cái bất toàn sẽ lui.(I.Corinthian 13,10)»

Chúng ta hãy lưu ý tới «cái hoàn toàn» và «cái bất toàn».

«Cái hoàn toàn» là cái «Diệu hữu» bao quát và tóm thu vạn hữu vào trong mình và vào trong bản thể mình, - không có nó và ngoài nó ra thì không có thực thể nào khác, và vạn hữu đều dựa vào nó mà có bản thể. Cho nên đó chính là bản thể muôn loài, nó vốn bất biến bất thiên, nhưng lại làm biến thiên mọi sự.

Còn «cái bất toàn» là tất cả cái gì phát xuất hay bắt nguồn từ «cái hoàn toàn».

Y như ánh sáng hay hiện tượng phát ra từ mặt trời hoặc từ ngọn nến, và hiện ra thế này thế nọ, cái đó được gọi là tạo vật, và tất cả cái gì là phân thể như vậy dĩ nhiên là bất toàn.

«Cái gì là phân thể» thì có thể hình dung, tư nghị được, còn «cái gì hoàn toàn viên mãn» thì không thể nào hình dung, tư nghị được. Chính vì vậy mà ta không đặt tên được cho cái hoàn toàn, vì nó vốn không tên.

Tạo vật không thể hình dung, tư nghị, hay xưng danh nó được ...» [\[1\]](#)

Sách tiếp tục viết đại khái như sau:

«Cái bản thể viên mãn đó chỉ có thể hay biết được bằng tâm, mà phải là tâm hư, nghĩa là một thứ tâm đã trút bỏ được mọi bóng hình của vạn hữu, mọi ảo ảnh của vạn tượng bên ngoài, một tâm hồn đã trút bỏ được ngay cái phàm ngã, cái tiểu ngã của mình.» [\[2\]](#)

Tóm lại, muốn biết cái hoàn toàn, cái viên mãn, phải rũ bỏ được, phải siêu xuất được lên trên mọi cái bất toàn. [\[3\]](#)

Các nhà huyền học công giáo cũng chủ trương: «Thượng Đế ở trong mọi loài, mọi loài ở trong Thượng Đế.» [\[4\]](#)

St. Jean de la Croix chủ trương Thượng Đế là bản thể của mọi người cũng như mọi loài. Cho nên «Thượng Đế hiện diện bằng bản thể mình trong lòng mọi người, dấu đó là kẻ tội lỗi nhất.» [\[5\]](#)

Thánh Bernard viết:

« Thượng Đế là gì?

- Đó là ngang dọc, cao sâu.

- Ủa, sao ngài lại chủ trương Thượng Đế có bốn phía như vậy, đó là điều mà ngài vốn ghét.

- Không phải vậy...

Gọi Thượng Đế là MỘT cho dễ hiểu, nhưng chưa mô tả được tính cách Ngài. Tính cách Ngài có thể chia ra, nhưng Ngài thời không thể chia. Lời lẽ tuy khác, đường đi tuy nhiều, nhưng chỉ có một chủ trương một ý nghĩa. Mọi đường lối đều dẫn về một Đấng tối cao.» [6]

Eckhart viết: «Thượng Đế gần tôi hơn là tôi gần tôi. Ngài cũng gần kề gỗ và đá như vậy, nhưng chúng không biết điều đó.» [7]

Lời đó làm ta liên tưởng đến một lời tương tự của Plotin (một nhà huyền học ngoại giáo thời cổ, khoảng 205-270): «Thượng Đế không ở ngoài, nhưng hiện diện trong muôn loài, mặc dầu muôn loài không hay biết.» [8]

2. Thuyết phóng phát (Théorie de l'émanation)

Từ bản thể hoàn hảo ấy, muôn loài đã được phóng phát ra như ánh sáng từ mặt trời, ánh nến từ ngọn nến...

Thánh Thomas d'Aquin cũng mặc nhiên công nhận thuyết phóng phát khi ngài viết: «Bởi vì tất cả các sự hoàn hảo của vạn vật từ Thượng Đế mà xuống mãi, mà Thượng Đế là tuyệt đỉnh của hoàn hảo, cho nên con người cũng phải bắt đầu từ tạo vật thấp nhất để đi lên từng cấp, và như vậy để tiến tới sự hiểu biết Thượng Đế.

Và vì ở nơi Thượng Đế, ở nơi tuyệt đỉnh muôn loài ấy, ta thấy một sự đồng nhất hoàn toàn, và vạn hữu càng trở nên đồng nhất thì càng trở nên mạnh mẽ hơn, đẹp đẽ hơn, chúng ta suy ra rằng vạn hữu càng rời xa Thượng Đế, căn nguyên của vạn loài, thì càng trở nên khác biệt nhau.» [9]

Nhưng nếu chỉ biết Thượng Đế là nguồn sinh vạn hữu, thì chúng ta vẫn còn cảm thấy Ngài xa cách muôn trùng (transcendent), vẫn thấy như có bức màn mây vô minh khuất lấp Ngài (the cloud of unknowing), và như vậy, vẫn tưởng như là Ngài ở bên ngoài vạn hữu. [10]

3. Thượng đế là cốt lõi, là tâm điểm muôn loài

Cho nên các nhà huyền học công giáo lại tiến lên một bước nữa và chủ trương «Thượng đế nội tại», «Thượng Đế hiện diện trong lòng sâu vạn hữu».

Những lời Thánh Kinh công giáo như:

- «Nước Trời ở trong anh em» (Luc 17: 21)

- «Thần Chúa ở trong anh em» (I Cor. 3 : 16) [11]

- «Thượng Đế không ở xa chúng ta, vì ta sống động và có bản thể ta trong Ngài» (Acte des Apôtres 17 : 27-29) [12]

Và như vậy, tuyệt đối mà mọi người đi tìm tới không có ở xa vời tách khỏi thế giới phù sinh bất toàn, mà thực đã ở ngay trong lòng biển dịch. [13]

Và như vậy, Thượng Đế chính là cốt lõi con người, là trụ cốt, là chân tâm con người.

Cái «bản thể thần linh» ấy các nhà huyền học thấy, như lời Ruysbroeck đã nói, ở ngay tâm đỉnh con

người. Eckhart gọi đó là «Thần quang», Tauler gọi đó là «Căn cơ», giáo phái Quakers gọi đó là «Quang minh nội tại», các nhà huyền học hiện đại gọi đó là «Nguyên lý», nguồn mạch của mọi sự sống thực.^[14]

Eucken gọi đó là «Diệu lý» nơi con người, là chân tâm, là cốt lõi con người, nơi mà «Trời Người gặp gỡ thuở ban sơ».^[15]

Khi các nhà huyền học nhìn thấy được cái nguyên lý, nguyên thần ấy ở nơi mình, - sự việc mà Phật giáo gọi là «Kiến tánh», - họ ngỡ ngàng vì đã được chứng kiến một sự kiện hết sức là kỳ diệu, đó là «Trời người hợp nhất» trong một cái «lớn thì lớn như Trời, mà nhỏ thì nhỏ như tôi».^[16]

Thuyết phóng phát và thuyết nội tại dẫn tới thuyết «qui nguyên phản bản», và dẫn tới thuyết qui nguyên tức là qui tâm.^[17]

Ruysbroeck cho rằng: chỉ cần hồi quang quán chiếu với một lòng kính mến, con người sẽ gặp Thượng Đế mà không cần môi giới. Họ sẽ nghe thấy người cha của mọi quang minh luôn luôn trò chuyện với mình trong nơi thâm lặng nhất của tâm thần. Họ sẽ nghe thấy được Nguyên Âm, nghe thấy được Thần ngôn uyên nguyên ẩn áo.^[18]

Thánh Thérèse d'Avila viết: «Tôi đã hiểu được Chúa ở trong mọi sự như thế nào, và ở trong tâm hồn như thế nào; cái bọt biển (éponge) thấm đầy nước đã gợi ý niệm đó cho tôi.»^[19]

Con đường lữ thứ của những con người đi tìm Thượng Đế chính là con đường nội tâm: có đi vào đáy lòng mới tìm thấy Đấng Tối Cao.^[20]

Nếu Á Châu (a) nói Vô cực, (b) nói Thái cực, (c) nói trong con người có Thần trời, có Thiên tâm, thì Thánh Teresa, với quan niệm Thiên Chúa 3 ngôi, đã chủ trương:

(a) Chúa Cha chính là tuyệt đối thể, nguồn mạch vạn hữu, bất khả tư nghị, đó là «Chân nhất» theo từ ngữ của môn phái Tân Bá Lạp đồ (Neoplatonist).^[21]

(b) Ngôi hai chính là Thần Ngã, là Đạo, là sự phát huy, là sự hiển dương của Thiên Ý. Đó chính là nhịp cầu bắc giữa tuyệt đối và tương đối.^[22]

(c) Thánh Thần chính là Thần nội tại, là nguồn sinh tuyệt đối trong tâm khảm con người, nguồn mạch sinh ra sự viên giác nơi con người, và chính là vòng khoen nối kết con người với bản thể Thượng Đế.^[23]

Và như vậy, khi vào tới nơi thâm sâu nhất trong tâm hồn, con người sẽ thấy mọi sự dị biệt tan biến, và chỉ còn thấy «Chúa tại một tâm điểm».^[24]

4. Muốn tìm Thượng Đế, phải tìm nơi đáy lòng, phải hư tâm.

Thomas R. Kelly viết:

«Ẩn sâu trong lòng chúng ta, có một thánh thất, một Thiên Tâm, một chân ngôn mà chúng ta bất kỳ lúc nào cũng có thể trở về.

«Vinh cửu đã ở ngay trong tâm khảm ta, khuyến dụ ta, cho chúng ta biết chúng ta có một định mệnh lạ lùng sang cả, và kêu gọi chúng ta trở về Thiên Tâm ấy.

«Tin tưởng hoàn toàn vào ánh sáng nội tâm ấy, chúng ta sẽ bắt đầu một cuộc sống thực. Ánh sáng nội tâm ấy sẽ làm bừng sáng «thiên nhan» và sẽ cho ta nhìn thấy những vinh quang mới của bề mặt thực con người. Đó là Đấng Christ (nội tại) đang ngủ mà chúng ta cần đánh thức dậy... Ngài ở ngay trong chúng ta.»^[25]

Thomas R. Kelly suy luận thêm, đại khái rằng:

Như vậy tâm hồn chúng ta y thức như có hai tầng:

- Một tầng phiến diện để lo các chuyện trần hoàn.

- Một tầng sâu trong tâm khảm để tiếp xúc với Thượng Đế, với vĩnh cửu. [\[26\]](#)

Con người đạo hạnh phải là con người viên mãn, không thể vì cái tâm phiến diện vụn vặt, bất toàn, mà bỏ quên mất cái phần chính yếu đẹp đẽ nhất, huy hoàng nhất của con người (đó là cái tâm khảm chân chính). [\[27\]](#)

Thánh Augustin viết: «Chúng con tiến lên trên con đường của Chúa ở ngay trong lòng chúng con, và hát lên bài hát của các tầng cấp; nội tâm của chúng con bừng sáng lên vì ngọn lửa của Chúa, và chúng con đi, bởi vì chúng con tiến lên cho tới sự bình yên của Jérusalem.» [\[28\]](#)

Biết rằng Thượng Đế ngự trị trong tâm khảm mình, là nguồn gốc của mình, biết rằng từ nguồn gốc vĩnh cửu ấy phóng phát ra tâm tư của mỗi người chúng ta, và từ tâm tư nhỏ nhoi ấy của mỗi người chúng ta, chúng ta có thể trở về với nguồn gốc vĩnh cửu, với bản thể tuyệt đối, tức là hiểu được vòng đại tuần hoàn của tạo hóa, vòng đại chu thiên của Trời Đất.

(Being, which is above all, manifests itself as Becoming; as the dynamic, omnipresent Word of Life. The Divine Love immanent in the heart and in the world comes forth from, and return to, the Absolute One. Thus is completed «the Eternal Circle from Goodness, through Goodness, to Goodness». Mysticism, p.136).

Như vậy, hành trình đi tìm tuyệt đối không phải là một hành trình đi tìm xa xôi, mà chính chỉ là một sự giác ngộ, giác ngộ thấy thực thể lồng ngay trong tâm khảm mình cũng như trong tâm vũ trụ. [\[29\]](#)

Thế là đất cũng tràn ngập trời, và đúng như Téwekkul Béq, một nhà huyền học Hồi giáo đã nói: «Ngài là tôi, mà tối tăm thay là lòng tôi thuở trước, tôi đã không biết được điều bí ẩn siêu việt ấy.» [\[30\]](#)

Kết quả công phu tu luyện là phá vỡ được bức tường ngăn giữa nhân tâm và thiên tâm, để tiến sâu được vào tâm khảm con người để mà gặp gỡ Thượng Đế. [\[31\]](#)

Thế là về với Chúa Cha, là kết nghĩa với Chúa Con. [\[32\]](#)

Thế là hưởng được sự an lạc của thượng đỉnh tâm hồn, lúc ấy không còn phân biệt nội ngoại xa gần, và chỉ còn lại sự an tĩnh của yêu đương. [\[33\]](#)

Thánh Albert le Grand cũng nói: «Lên tới Chúa, tức là đi sâu vào tâm mình...» [\[34\]](#)

Lời này cũng giống như lời Mạnh Tử:

Thấu triệt lòng sẽ hay biết Tính,

Hay biết Tính nhất định biết Trời.

Tận kỳ tâm, tắc tri kỳ Tính, Tri kỳ Tính, tắc tri Thiên. 盡其心,則知其性,知其性,則知天 (Mạnh Tử, Tận Tâm [hạ])

Eckhart cũng nói: «Chúa ở gần ta, mà ta ở xa Ngài, Chúa ở trong mà ta ở ngoài. Chúa ở nhà mà ta thời tha phương viễn xứ.» [\[35\]](#)

Theo Thánh Bernard thì các nhà huyền học thu thần định trí, hướng nội, tiến vào chiều sâu tâm hồn,

vì tin rằng trong đó có Chúa Trời ngự trị, và đi vào tâm là có thể tìm thấy Chúa. Trên con đường đi vào Tâm đó, họ tin rằng thần thánh ở với họ, còn Thượng Đế thì chẳng những ở với họ, mà còn ở trong họ. [36]

Tóm lại, khẩu quyết của Thánh Hiền công giáo chính là Nước Trời ở trong ta, vậy hãy tìm Nước Trời ngay trong tâm thần ta. [37]

5. Con người có thể kết hợp nhất như với Thượng Đế, con người có thể thành Thượng Đế.

Eucken viết: «Cái lạ lùng nhất, là con người có thể biến thành Trời.» [38]

Thánh Athanase viết: «Chúa xuống làm người, để ta có thể làm Chúa.» [39]

Thánh Augustin kể lại quãng đời trước khi Ngài trở lại đạo, có viết: «Tôi nghe thấy tiếng từ tinh không nói với tôi: Ta là thực phẩm cho những người đã khôn lớn. con hãy lớn lên và hãy ăn ta, không phải để cho con biến ta thành thể chất con, mà chính là để con biến thành TA.» [40]

Eckahrt viết: «Chúa nói với mỗi linh hồn: Ta đã làm người vì con, nếu con không làm Chúa vì Ta, thì con đã chẳng tốt với ta.» [41]

Eckahrt còn viết bạo hơn: «Nếu tôi có thể biết Chúa trực tiếp thì nhứt định tôi phải trở thành Ngài, và Ngài trở thành tôi. Ngài và tôi trở nên một Tôi.» [42]

Thánh Paul nói: «Tôi sống chẳng phải là tôi sống, mà là chúa sống trong tôi.» (Galatians 2:20)

Thánh Paul còn nói: «Ai sống kết hợp với Chúa, sẽ có một thần như Chúa.» (I. Cor. 6, 17) [43]

Sau khi biết được quan điểm của các thánh hiền công giáo đối với thuyết «Thiên Địa Vạn Vật Nhất Thể» và những hệ quả xa gần của nó, ta trở lại Kinh Thánh, và lấy Thánh Kinh để làm tiêu chuẩn cho vấn đề, tôi nhấn mạnh hai chữ Thánh Kinh, chứ không muốn đề cập đến giáo lý thông thường.

1. Trước hết, Thánh Kinh gọi Chúa Jésus là Con Thiên Chúa (Mat. 4,3 – I Jean 3, 8) nhưng cũng gọi con người thánh thiện là con Thiên Chúa (Rom. 8:1 – Rom. 8:19)

2. Chúa Jésus lập kinh Lạy Cha để cho mọi người biết chúng ta và Ngài đều là con Thiên Chúa; và như vậy, nếu Ngài có «Tính Trời» thì lẽ dĩ nhiên chúng ta cũng phải có tính Trời (suy luận của tác giả).

3. Mọi người đều có thể làm được phép lạ, có khi còn hơn Ngài, nếu họ có đức tin (Luc. 17:6)

4. Ngài dám coi tha nhân là Thượng Đế:

- Khẩu hiệu của Ngài là mến Chúa yêu người (Mat. 22: 37-40)

- Thương giúp kẻ nghèo, kẻ tật bệnh, là thương giúp Ngài (Mat.25, 35, 40).

- Bức bách giáo hữu là bức bách Ngài (Actes des Apôtres 9: 5-6)

5. Con người chẳng bao giờ xa rời được Thượng Đế: Thượng Đế là gốc nho, con người là cành nho. Cành có bao giờ rời được gốc? (Mat 15.5)

6. Và như vậy, con người có thần Trời trong tâm hồn. (I Cor.3: 16)

7. Nếu vậy thì Nước Trời phải ở đáy lòng (Luc 17:21). Nếu vậy thì chân đạo hạnh phải là sự chuyển hóa tâm thần (Jean 4: 24), phải là sự ban phát sự công bằng chính trực (Prov. 21:3 - Isaie I:17 - Jér 22:3)

chứ không phải là sự mấp máy môi miệng (Isaie 29: 13 - Mat. 15:8)

8. Ước nguyện của Chúa Jésus là ước gì Trời Người hợp nhất (Jean 17: 21-25)

9. Định mệnh tối hậu của nhân loại là: con người toàn thiện có thể ngồi tòa thiên Chúa.

Sách Khải Huyền viết: «Kẻ nào thắng, ta sẽ cho ngồi với ta trên tòa ta, cũng như ta đã thắng và đã ngồi cùng Cha ta trên tòa Ngài.

Ai có tai thì hãy nghe lời Thánh Thần dạy các giáo hội. (Ap.3:21-22).

Cuối bài khảo luận này, chúng ta có thể suy tư như sau:

1. Nếu Chân Lý là về phía quần chúng và về phía giáo lý công truyền, thì ta thấy chủ trương của thánh hiền công giáo là sai, và Thánh Kinh cũng sai nốt, và Đông Tây sẽ không bao giờ gặp gỡ được về phương diện đạo giáo.

2. Nếu Chân Lý là về phía thánh hiền, thì Đông Tây chẳng qua là cùng chung một Chân Lý, vì đạo này có thể sáng soi cho đạo nọ, và càng học hỏi, càng so sánh, Chân Lý càng trở nên sáng tỏ, con đường đạo giáo càng được hoạch định rõ ràng, định mệnh cao sang con người càng được xác định, và niềm hy vọng con người càng trở nên lớn lao.

PHỤ LỤC

A. ÍT NHIỀU NHÀ HUYỀN HỌC CÔNG GIÁO (THÁNH HIỀN CÔNG GIÁO)

- Saint Paul
- Saint Jean

- St. Clément d'Alexandrie (circa 160-220)
- St. Augustin (354-430)
- St. Denys l'Aréopagite (viết sách vào khoảng 475-525)
- St. Hildegarde (1098-1179)
- Ste Elizabeth de Schoenau (1138-1165)
- Ste Gertrude (1250-129)
- Ste Mechthid de Hackborn (+1310)
- St François d'Assise (1182-1226)
- Ste Gertrude la Grande (1256-1311)
- St. Bonaventure (1221-1274)
- Ste Douceline (née en 1214)
- Ste Angèle de Foligno (1248-1390)
- St Thomas d'Aquin (1226-1274)
- Dante (1265-1321)
- Maître Eckhart (1260-1329)
- Jean Tauler (circa 1300-1361)
- Henri Suso (c. 1300-1365)
- Jean Ryusboeck (1293-1318)
- Thomas à Kempis (1380-1471)
- Jeanne d'Arc (1412-1431)
- Ste Catherine de Sienne (1347-1380)
- Ste Catherine de Gêne (1447-1510)
- St Ignace de Loyaula (1491-1556)
- Ste Thérèse (1515-1586)
- Pierre d'Alcantara (1499-1562)
- St Jean de la Croix (1542-1591)
- Ste Rose de Lima (1586-1617)
- St François de Sales (1567-1662)
- Frère Laurence (1611-1692)
- Pascal (1623-1662)
- Mme Guyon (1648-1717)

B. ÍT NHIỀU SÁCH HUYỀN HỌC CÔNG GIÁO

1. The Mirror of Simple Souls (B.M. Add. 37.790), Sélections with Introduction by E. Underhill (Porch Series) London 1911.
2. The Clould of Unknowing, Edited from B.M. Harl EC 674, by E. Underhill London, 1912.

3. Theologica germanica (Pfeiffer Edition, edited by Susanna Winkworth London, 1907.
4. St Joan of the Cross, The ascent of Mount Carmel, trans. by David Lewis, New edition London 1906.
5. St. Teresa, The Interior Castle, trans. by the Benedictines of Stanbrook Abbey, London, 1912.
6. Evelyn Underhill, Mysticism, Methuen and Co Ltd, 36 Essex Str. W.C. London, 1926.

CHÚ THÍCH

[1] St. Paul says, «When that which is perfect is come, then that which is in part shall be done away.» – Now mark what is «that which is perfect» and «that which is in part».

«That which is perfect» is a Being who has comprehended and included all things in Himself and His own substance, and without whom and beside whom there is no true substance, and in whom all things have their substance. For He is the substance of all things and is in Himself unchangeable and immovable, and changes and moves all things else. But «that which is in part», or the imperfect, is that which has its source in or springs from the Perfect; - just as a brightness or a visible appearance flows out from the sun or a candle and appears to be somewhat this or that. And it is called a creature, - and of all these «things which are in part», none is the Perfect. So also the Perfect is none of the things which are in part. The things which are in part can be apprehended, known and expressed. But the Perfect cannot be apprehended, known or expressed by any creature as creature. Therefore we do not give a name to the Perfect, for it is none of these. The creature as creature cannot know or apprehend it, name it or conceive it. (Listening to the Saints, p.31-32)

[2] Now, when that which is Perfect is come, then that which is in part shall be done away.» But when does it come? I say: When as much as may be, it is known, felt, and tasted of the soul. For the lack lies altogether in us, and not in it. In like manner the sun lights the whole world, and is as near to one as another, yet a blind man sees it not; but the fault lies in the blind man, not in the sun. And as the sun may not hide its brightness, but must give light unto the earth (for heaven indeed draws its light and heat from another fountain), so also God, who is the highest good, will not to hide Himself from any, wherever He finds a devout soul that is thoroughly purified from all creatures. For in what measure we put off the creature, in the same measure are we able to put on the Creator, - neither more or less. For if my eye is to see anything, it must be single, or else be purified from all other things, - and where heat and light enter in, cold and darkness must depart, - it cannot be otherwise. But one might say, «Now since the Perfect cannot be known or apprehended by any creature, but the soul is a creature, how can it be known by the soul?» Answer: This is why we say «by the soul as a creature». We mean it is impossible to the creature by virtue of its creature-nature and qualities – that by which it says I and myself». (Listening to the Saints, p. 32)

[3] For in whatever creature the Perfect shall be known, therein creature-nature, qualities, the I, and self, and the like must all be lost and done away. This is the meaning of the saying of St. Paul: «When that which is perfect is come,» (that is when it is known), «then that which is in part» (to wit, creature

nature, qualities, the I, the self, the mine) will be despised and counted for nought.» So long as we think much of these things and cleave to them with love, joy, pleasure or desire, so long the Perfect remains unknown to us». (Listening to the Saints, p.33).

[4] God in all and all in God. (Everlyn Underhill, Mysticism, p.43)

[5] La montée du Carmel. (Les Oeuvres spirituelles du Bienheureux Père Jean de la Croix - Desclée et Brower, p. 133-134)

«...Donc pour entendre quelle est cette union, dont nous traitons il faut savoir que Dieu demeure en toutes les âmes, fut ce celle du plus grand pécheur du monde et y est présent en substance. Et cette manière d'union est toujours entre Dieu et toutes les créatures, selon laquelle il les conserve en leur être, de sorte que si elle venait à leur manquer, elles s'anéantiraient aussitôt et ne seraient plus. Ainsi quand nous parlerons de l'union de l'âme avec Dieu, ce ne sera pas de cette union substantielle de Dieu qui est toujours en toutes les créatures, mais de l'union et de la transformation de l'âme en Dieu qui n'est pas toujours faite mais qui se fait seulement quand il y a ressemblance, comme l'autre s'appelle l'union essentielle ou substantielle. Celle-là est naturelle, celle-ci surnaturelle, qui est quand les deux volontés, à savoir celle de l'âme et celle de Dieu, sont conformes en un n'y ayant aucune chose en l'une qui répugne à l'autre. Partant quand l'âme ôtera entièrement de soi ce qui répugne et n'est pas conforme à la volonté divine, elle demeurera transformée en Dieu par amour.»

Đọc những lời lẽ này ta lại nhớ đến lời của Đại sư Đạo Sinh «Xiển đề chi nhân giai hữu Phật tính» 闡提之人皆有佛性, và như vậy, Thượng Đế cũng là toàn thể vũ trụ. Thượng Đế = Vũ Trụ.

[6] What is God? says St. Bernard.

- Length, breadth, height, and depth.

- What, you say, you do after all profess to believe in the fourfold Godhead which was an abomination to you?

Not in the least... God is designated ONE to suit our comprehension, not to describe His character. His character is capable of division, He Himself is not. The words are different, the paths are many, but one thing is signified: the paths lead to one Person. (Mysticism p.136) [113]

[7] God, says Eckhart, is nearer to me than I am to myself. He is just as near to wood and stone, but they do not know it. (Mysticism, p.121) [101]

[8] God, says Plotinus, is not external to anyone, but is present with all things, though they are ignorant that He is so. (Mysticism, p.119) [99]

[9] St. Thomas Aquinas virtually accepts the doctrine of Emanations when he writes, «As all the perfections of Creatures descend in order from God, who is the height of perfection, man should begin from the lower creatures and ascend by degrees, and so advance to the knowledge of God... And because in that roof and crown of all things, God, we find the most perfect unity, and everything is stronger and more excellent the more thoroughly it is one, it follows that diversity and variety increase in things, the further they are removed from Him who is the first principle of all.» (Mysticism, p.117) [97]

[10] The opinion which is represented in its most extreme form by the above-mentioned Theory of Emanations, declare His utter transcendence. This view appears early in the history of Greek philosophy. It is developed by Dionysius, by the Kabalists, by Dante; and is implied in the language of Rulman Merswin and many other Christian ecstasies.

The solar system is an almost perfect symbol of this concept of the universe, which finds at once its most rigid and most beautiful expression in Dante's «Paradiso». The Absolute Godhead is conceived as removed by a vast distance from the material world of sense, the last or lowest of that system of dependent worlds or states which, generated by or emanating from the Unity or Central Sun, becomes less in spirituality and splendeur, greater in multiplicity the further they recede from their source. That source, the Great Countenance of the Absolute, can never, say the Kabalists, be discerned by man. It is the Unplumbed Abyss of later mysticism: the Cloud of Unknowing wraps it from our sight. Only by its «emanation» or manifested attributes can we attain knowledge of it.

By the outflow of these same manifested attributes and powers the created universe exists, depending in the last resort on the «latent deitas»: who is therefore conceived as external to the world which He illuminates and vivifies. (Mysticism, p. 116-117)

[11] The spirit of God is within you. The Absolute whom all seek does not hold Himself aloof from an imperfect material universe, but dwells within the flux of things: stands as it were at the very threshold of consciousness and knocks, awaiting the self's slow discovery of her treasures. (Mysticism, p. 119) [99]

[12] «He is not far from anyone of us, for in Him we live and move and have our being» is the pure doctrine of Immanence: a doctrine whose teachers are drawn from amongst the souls which react more easily to the touch of the Divine than to the sense of alienation and of sin, and are naturally inclined to love rather than to awe. The truth that «God and man initially meet where man is most inward», i.e., in the spark or ground of the soul – is the cardinal fact in their experience of the transcendental world. (Mysticism, p. 119) [99]

[13] Our world of Becoming rests on the bosom of that Pure Being which has ever the final Object of man's quest: the «river in which we cannot bathe twice» is the stormy flood of life flowing toward that divine sea. «How glorious», says the Voice of the Eternal to St. Catherine of Sienna, «is that soul which has indeed been able to pass from the stormy ocean to Me, the Sea Pacific, and in that Sea, which is Myself, to fill the pitcher of her heart.» ... This intuition of the Real lying at the root of the visible world and sustaining its life, is present in a modified form in the arts: perhaps it were better to say, must be present if these arts are to justify themselves as heightened forms of experience. (Mysticism, p. 45, 48)

[14] This «divine» essence, or substance, which the introversive mystic finds dwelling, as Ruysbroeck says, at the apex of man's spirit, is the «spark of the soul» of Eckhart, the «ground» of Tauler, the «Inward light» of the Quakers, the «Divine Principle» of some modern transcendentalists, - the fount and source of all true life. (Mysticism, p.120)

[15] Further, Eucken, like the mystics, declares that there is a definite transcendental principle in man. He calls it the Gemuŝth, the heart or core of personality, - and there, he says, «God and man initially meet». He invites us, as we have seen, to distinguish in man two separate grades of being,»- the narrower and the larger life, the life that is straitened and finite, and can never transcend itself, and an infinite life through which he enjoys communion with the immensity and the truth of the universe.» (Mysticism, p.64)

[16] The union of human and divine, in a nameless something which is «great enough to be God, small enough to be me». (Mysticism, p. 120) [107]

- [17] As every one is born, disciple of either Plato or Aristotle, so every human soul leans to one of these two ways of apprehending reality. The artist, the poet, every one who looks with awe and rapture on created things, acknowledges in this act the Immanent God. The ascetic, and that intellectual ascetic the metaphysician, turning from the created, denying the senses in order to find afar off the Uncreated, Unconditioned source, is really – though often he knows it not – obeying that psychological law which produced the doctrine of Emanations. (Mysticism, p.123-124) [103]
- [18] It is the philosophical basis of that practice of introversion, the turning inwards of the soul's faculties in contemplation, which has been the «method» of the great practical mystics of all creeds. That God, since He is in all – in a sense, is all – may most easily be found within ourselves, is the doctrine of these adventures, - who, denying or ignoring the existence of those intervening «worlds» or «planes» between the material world and the Absolute, which are postulated by the theory of Emanations, claim with Ruysbroeck that «by a simple introspection in fruitive love» they «meet God without intermediary». They hear the Father of Lights «saying eternally without intermediary or interruption, in the most secret part of the spirit, the one unique, and abysmal Word.» (Mysticism, p.119-120) [99]
- [19] «I understood», says St. Teresa, «how our Lord was in all things, and how He was in the soul: and the illustration of a sponge filled with water was suggested to me.» (Mysticism, p. 120) [100]
- [20] This performance is a retreat inwards to that «ground of the soul» where, as St Teresa says, His Majesty awaits us.» Pilgrimage in which the soul is not outward bound, but rather on a journey to its centre. (Mysticism, p. 123) [102]
- [21] First, the Father, pure transcendent Being, creative Source and Origin of all that Is: the Unconditioned and Unknowable One of the Neoplatonist: Who is to be conceived, pace M. Delacroix, as utterly transcendent to the subject rather than «set up within the soul». (Mysticism, p.130) [109]
- [22] Secondly, in the Person of Christ, Teresa isolated and distinguished the Logos or Creative Word, the expression, outbirth, or manifestation of the Father's thought. Here is the point at which the Divine Substance first becomes apprehensible by the spirit of man; here that mediating principle «raised up between heaven earth» which is at once the Mirror of Pure Being and the Light of a finite world. (Mysticism, p.131) [109]
- [23] Thirdly, she recognized within herself the germ of that Absolute Life, the indwelling Spirit which is the source of man's transcendental consciousness and his link with the Being of God. That is to say, the Holy Spirit of Divine Love, the Real Desirous seeking for the Real Desired, without Whose presence any knowledge of or communion with God on man's part would be inconceivable. (Mysticism, p.131) [109]
- [24] In the deepest recesses of her spirit, in that unplumbed abyss where selfhood ceases to have meaning, and the individual soul touches the life of the all, distinction vanished and she «saw God in a point». (Mysticism, p. 131) [109]
- [25] Deep within us all, there is an amazing inner sanctuary of the soul, a holy place, a divine center, a speaking Voice, to which we may continuously return. Eternity is at our hearts, pressing upon our time-torn lives, warming us with intimations of an astounding destiny, calling us home unto Itself. Yielding to these persuasion gladly committing ourselves in body and soul, utterly and completely, to

the Light Within, is the beginning of true life. It is a dynamic center... It is a Light Within which illumines the face of God and casts new shadows and new glories upon the face of men. It is a seed stirring to life if we do not choke it. It is the Shekinah of the soul, the Presence in the midst. Here is the Slumbering Christ, stirring to be awakened, to become the soul we clothe in earthly form and action. And He is within us all. (Listening to the Saints, p. 109).

- [26] There is a way of ordering our mental life on more than one level at once. On one level we may be thinking, discussing, seeing, calculating, meeting all the demands of external affairs. But deep within behind the scenes, at a profounder level, we may also be in prayer and adoration, song and worship and gentle receptiveness to divine breathings. (Listening to the Saints, p. 110)
- [27] The secular mind is an abbreviated, fragmentary mind, building only upon a part of man's nature and neglecting a part – the most glorious part – of man's nature, powers and resources. The religious mind involves the whole of man, embraces his relations with time within their true ground and setting in the Eternal Lover... (Listening to the Saints, p. 110).
- [28] We ascend, says St. Augustine, the ways that be in our heart, and sing a song of degrees; we glow inwardly with thy fire, with thy good fire, and we go, because we go upwards to the peace of Jérusalem. (Mysticism, p. 117)
- [29] To the holders of this theory, who belong of necessity to Professor James's «healthy minded» or optimistic class, the quest of the Absolute is no long journey, but a realization of something which is implicit in the self and in the universe: an opening of the eyes of the soul upon the Reality in which it is bathed. (Mysticism, p. 118)
- [30] For them earth is literally «crammed with heaven». «Thouwert I, but dark was my heart, I knew not the secret transcendent», says Téwekkul Bég, a Moslem mystic of the seventeenth century. (Mysticism p.118-119)
- [31] The more controllable ingoing experience, the breaking down of the barrier between the surface-self and those deeper levels of personality where God is met and known « in our nothingness», and a mysterious fusion of divine and human life takes place. (Mysticism, p.363-364)
- [32] The one, says the christian mystic, is the going forth to the Father; the other is the marriage with the Son. Both are operated by the Indwelling Spirit, the «spark of the soul». (Mysticism, p.364)
- [33] In that consummation of love with Ruysbroeck has called «the peace of the summits» they meet: then distinctions between inward and outward, near and far, cease to have any meaning, in «the dim silence where lovers lose themselves». (Mysticism, p.364)
- [34] To mount to God, says a tract attributed to Albert the Great, is to enter into one's self. For he who inwardly enterth and intimately penetrateth into himself, gets above and beyond himself and truly mounts up to God. (Mysticism, p.364)
- [35] God is near us, but we are far from Him, God is within, we are without, God is at home, we are in the far country, said Meister Eckhart, struggling to express the nature of this «intelligible where». (Mysticism, p.364)
- [36] The normal and deliberate practice of introversion, on the contrary, is tightly bound up with the sense of Divine Immanence. Its emphasis is on the indwelling God Who may be found «by a journey

towards the centre»: on the conviction indeed that «angels and archangels are with us, but He is more truly our own who is not only with us but in us. (Mysticism, p.363)

- [37] But whilst the contemplation of Nature entails an outgoing towards somewhat indubitably external to us: the contemplation of spirit, as it seems to those who practise it, more often entails an ingoing or «introversion» of our faculties; a «journey towards the centre». The Kingdom of God, they say, is within you: seek it, then, in the most secret habitations of the soul. (Mysticism, p.362)
- [38] «The wonder of wonders», says Eucken, whom no one can accuse of a conscious leaning towards mystic doctrine,» is the human made divine.» (Mysticism, p. 501)
- [39] He became man that we might be made God, says St. Athanasius. (Mysticism, p.502)
- [40] I heard, says St. Augustine, speaking of his pre-converted period, Thy voice from on high crying unto me, «I am the Food of the full-grown: grow, and then thou shalt feed on Me. Nor shalt thou change Me into thy substance as thou changest the food of thy flesh, but thou shalt be changed into Mine.» (Mysticism, p. 502)
- [41] Eckhart therefore did no more than expand the patristic view when he wrote, «Our Lord says to every living soul, I became man for you. If you do not become God for me, you do me wrong.» (Mysticism, p.502)
- [42] Eckhart, in whom the language of deification assumes its most extreme form, justifies it upon this necessity. «If, he says, I am to know God directly, I must become completely He, and He I: so that this He and this I become and are one I». (Mysticism, p. 502)
- [43] Qui adh.,ret Deo, unus spiritus est cum illo. (Mysticism, p. 511)